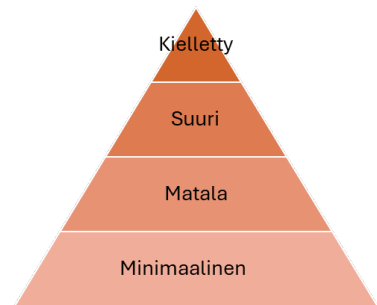

EU:n tekoälysäädös (AI Act) ja sen riskiluokittelu

EU:n tekoälysäädös (AI Act) perustuu riskiperusteiseen lähestymistapaan, jossa tekoälyjärjestelmät luokitellaan neljään eri riskitasoon. Luokittelun tarkoitus on varmistaa, että tekoälyä käytetään eri sovelluksissa ja käyttötarkoituksissa turvallisesti, eettisesti ja vastuullisesti.

Riskiluokat

	Kielletty riski	Jos järjestelmä voi loukata ihmisarvoa tai perusoikeuksia , sen käyttöä ei sallita EU:ssa. Esimerkkejä ovat mm. reaaliaikainen biometrinen tunnistaminen, kriittinen digi-infra, välttämättömien julkisten etuuksien ja palveluiden myöntäminen ja peruuttaminen, koulutukseen sisään ottaminen, työsuorituksen arvioiminen, luottokelpoisuuden arviointi, sairaus- ja henkivakuutusten riskiarviointi, ensiavun lähettäminen, lainvalvonnan ja -käytön tilanteet, maahanmuuttoon liittyvät asiat ja vaalivaikuttaminen.
	Suuri riski	Jos järjestelmä voi vaikuttaa merkittävästi terveyteen, turvallisuuteen tai perusoikeuksiin , on se suuririskinen. Näihin kuuluvat esimerkiksi lainvalvonnassa käytettävät tekoälyratkaisut ja kriittisen infrastruktuurin hallintaan liittyvät järjestelmät. Näille asetetaan tiukennettuja vaatimuksia mm. läpinäkyvyyteen ja inhimilliseen valvontaan liittyen.
	Matala riski	Matalan riskin järjestelmät voivat aiheuttaa sekaannusta , mutta eivät merkittäviä haittoja (eli henkilö ei välttämättä huomaa olevansa tekemisissä tekoälyn kanssa). Esimerkkejä ovat chatbotit ja syvävääreennökset (deep fakes), joiden yhteydessä käyttäjälle tulee ilmoittaa tekoälyn käytöstä .
	Minimaalinen riski	Tähän luokkaan kuuluvat järjestelmät, jotka eivät lähtökohtaisesti aiheuta riskejä tai niiden vaikutukset ovat hyvin vähäisiä . Tällaisia ovat esimerkiksi sähköpostisuodattimet ja tekoälypohjaiset viihdesovellukset. Näiden sääntely perustuu vapaaehtoiisiin eettisiin periaatteisiin.

Taustalla vaikuttaa luonnollisesti monia eettisiä kysymyksiä, jotka vaikuttavat niin yksilöihin kuin yhteiskuntaan laajemmin. Tärkeää onkin huomioida esimerkiksi seuraavia näkökulmia:

- **Vastuullisuus:** Kuka on vastuussa tekoälyn tekemistä päätöksistä ja mahdollisista virheistä? Esimerkkinä vaikkapa terveydenhuolto ja oikeusjärjestelmä.
- **Läpinäkyvyys:** Tekoälyn päätöksentekoprosessien tulisi olla ymmärrettäviä ja selitettävissä, jotta käyttäjät ymmärtävät prosessin ja voivat luottaa sen toimintaan
- **Tietosuoja ja yksityisyys:** Tekoäly käsittelee valtavia määriä dataa, joten tietosuoja ja yksityisyyden suoja nousevat keskiöön, jotta vältetään tietojen väärinkäyttö.
- **Syrjimättömyys:** Tekoälyjärjestelmät voivat vahvistaa olemassa olevia ennakkoluuloja, jos niiden koulutusdata on vinoutunutta. On tärkeää varmistaa, että tekoäly toimii oikeudenmukaisesti
- **Työelämän vaikutukset:** Tekoälyn avulla voidaan automatisoida monia rutiinityötehtäviä. Miten työpaikkojen katoamisen sijaan luodaankin uusia mahdollisuuksia siirtymällä rutiinitehtävistä kohti asiantuntijatehtäviä. Tämä vaikuttaa myös työn tuottavuuteen.